MANUAL
DE
GEOGRAFIE

PREMIAT

DE SOCIETATEA GEOGRAFICĂ-ROMÂNĂ

sub patronagiul

MAJESTATEI SÉLE REGELUI CAROL I-iŭ

ȘI

APROBAT DE

Ministerul instrucţiunei publice şi al cultelor
ca carte didactică pentru scólele primare de ambele sexe.

ELABORAT DE

NICOLAE MICHAILESCU
Profesor de Geografie la Liceul Mathei-Basarab

PARTEA I.

BUCURESCI
EDITURA LIBRĂRIEĬ SOCECU SI C-NIA
7, Calea Victorieĭ, 7.
1884.

Stabilimentulŭ graficŭ
SOCECU & TECLU. — Bucurescĭ.
[20,632.]

PRFCUVENTARE

Diversitatea manualelor de geografie, destinate învĕţământuluĭ primar; variaţiunea metódelor şi resultatele puţin îmbucurătóre ce dau şcolariĭ, care le întrebuinţéză: aceste consideraţiunĭ, credem că aŭ îndemnat pe societatea geografică-română, să pună la concurs şi să premieze elaborarea unei cărţi de geografie, spre a servi ca manual didactic în tóte şcólele primare.

Autorul lucrăriĭ de faţă, după o esperienţă de maĭ mulţĭ anĭ, a ajuns la convingerea că studiul geografieĭ, spre a fi util şi eficace, nu prin chărţĭ şi opere didactice îşi va ajunge scopul, ci prin bunĭ învăţătorĭ, preparaţĭ anume pentru acest scop, care să aibă trebuinţă numai de tablă şi de cretă. Până vom ajunge ânsă a realisa asemenea progrese, până se va apreţia după cum merită studiul acesteĭ ştiinţe, autorul a credut de a sa datorie să întreprindă o ast-fel de lucrare cu încrederea că prin slabele-ĭ midlóce, va putea aduce órecare serviciĭ învĕţământuluĭ nostru.

In elaborarea presinteĭ scrierĭ, s'a avut în vedere consideraţiunile următóre:

1) Pentru ca partea I, destinată claseĭ a II-a primare, să pótă servi ca manual didactic în tóte şcólele din ţară, s'a întocmit un „manual model" în care se înlătură numele propriĭ, descriindu-se un judeţ închipuit şi lăsându-se spaţiurĭ punctate, care vor fi înlocuite de învăţătorĭ cu numirile comuuelor, plăşilor, judeţului, apelor, munţilor respectivĭ, după trebuinţele locale.

Numaĭ în asemeinea condiţiunĭ, devine practică şi utilă o geografie menită a fi întrodusă, nu numaĭ în tóte şcólele statuluĭ,

ci şi în cele particulare. Motivul cel mai valoros pentru acésta e că, descrierea geografică a uneĭ părţĭ maĭ întinse trebuie să încépă de la cunoscut la necunoscut: cu şcóla, stradele, edificiile principale, comuna, plasa ş. a. Prin urmare un manual ca acesta va fi bun, nu numaĭ pentru o comună isolată, spre exemplu acea în care se află şcóla, ci pentru or-ce şcolar din or-ce comună sau judeţ.

2) Partea II-a, destinată claseĭ a III-a primare, trebuind să coprindă cunoştinţe geografice relative la România, are aci o întindere potrivită cu frageda inteligenţă a copiilor din acéstă clasă, coprindĕnd ănsă în resumat tóte cunoştinţele relative la dĕnsa.

3) In partea III-a, destinată claseĭ a IV-a primare, unde se cer cunoştinţe geografice, asupra celor şése părţĭ ale lumeĭ, am credut de cuviinţă a ne depărta cu totul de metódele întrebuinţate până acum, prin care se încarcă memoria şcolarilor c'un catalog de numirĭ şi cifre, descrindu-se în aceiasĭ măsură regiunĭ puţin cunoscute şi locuite de popóre sĕlbatice, ca şi cele studiate mai mult sau mai puţin geograficeşte şi ajunse la un grad óre-care de cultura. Prin acéstă metodă, şcolariĭ eşiţĭ din clasele primare nu ştiu nimic şi profesoriĭ de gymnasie sau licee sunt obligaţĭ să-i întórcă tot-d'a-una de la început. Noi am credut de cuviintă, să dăm un resumat din cunoştinţele geografice cerute de aceste părţĭ, stăruind asupra geografieĭ fisice, basa celor l'alte dănd o mai mare însemnătate Europeĭ şi lasănd ca şcolariĭ să-şi complecteze cunoştıntele geografice asupra intregului pământ, în cursul secundar, unde geografia se predă pe o scară maĭ intinsă.

4) Tot textul l'am împărţit în două după preceptele recomandate de pedagogie: partea învăţătorului şi partea scolarului, terminând în partea destinată clasei a II-a, fie-care paragraf cu resumatele ce trebuesc recitate de solari. Acéstă metodă am întrebŭinţat'o pretutindenĭ în părţile I-a şi a II-a, iar în partea III-a, unde materia este mai vastă, ne-am servit de dănsa numai acolo, unde am credut că e absolut indispensabilă, rĕmănĕnd ca învăţătorul s'o urmeze pretutindenĭ.

5) De şi mai la fie-care pagină am dat notiţe explicative asupră matódeĭ ce trebuie să urmeze învăţătoriĭ în predarea fie-căreĭ lecţiunĭ, totuşĭ credem necesar a repeti ăncă o dată că trebuie să adopte chărtile mute şi cu preferinţă tabla, desemnănd la început conturul unuĭ continent, spre esemplu, apoi împărtirea luĭ în state şi în urmă complectănd charta, lecţiune cu lecţiune. Asemenea în descrierea judeţelor Romăniei, precum şi a statelor din diferite con-

tinente, vor repeti generalitaţile deja tratate şi omise din acele părţĭ pentru a nu se repeti în text.

6) In lucrarea celor şése părţĭ ale lumeĭ, ne-am servit întru cât-va de geografia d-lui E. Levasseur, de óre ce metoda d-séle se urméză şi în cursul secundar, unde resultatele s'au constatat mai suficiente. Ast-fel am voit să armonisăm primele cunostinte dobêndite în clasele primare cu studiul geografieĭ din cursul secundar.

7) Chărţile le-am lucrat tot după atlasul d-lui Levasseur, combinându-le ast-fel, ca tot ce figuréză într'ânsele să se gasésca şi în text si vice-versa.

8) Am intercalat în text o tablă de semne topografice parte din ele lucrate după F. I. C. de óre-ce ni s'au părut fórte nemerite si de natură a se imprima în memoria copiilor, vêdêndu-le şi în peisagiu şi pe chartă.

Cu modul acesta, credem a fi corespuns nu numai condiţiunilor stabilite de onorabila societate geografică, ci şi pe de o parte intenţiunei donatorului, care a instituit premiul, şi pe d'alta uneĭ necesităţĭ simţite in invêţaimentul geografic al şcólelor elementare.

AUTORUL.

PARTEA I-iu

PENTRU CLASA II-a PRIMARĂ.

GEOGRAFIA JUDEŢULUI ....

CAP. I-iu

Noţiunĭ pregătitóre.

§ I-iu Scóla.

INV. Puteţĭ să spuneţĭ, copiĭ, pentru ce v'aţĭ adunat voĭ astădĭ aicĭ?

SCOL. Să învăţăm carte. [1])

INV. Puteţĭ încă să spuneţĭ cum se numeşte acest loc, unde veniţĭ să învăţaţĭ carte?

SCOL. Scólă.

INV. Dar odaia în care ne aflăm?

SCOL. Clasă.

INV. Ce este dar o clasă?

SCOL. O casă, ca şi aceia în care locuim noĭ cu părinţiĭ noştri, formată din patru pereţĭ, cu tavan, ferestre, uşă, sobă ş. a.

---

[1]). Dacă scolariĭ nu vor putea rĕspunde la întrebările puse de învăţătorĭ, învăţătoriĭ vor rĕspunde în locul lor.

INV. Ce vedeţĭ voĭ prin clasă?

SCOL. Băncĭ, tablă, catedră ş. a.

INV. Uitându-ne la clasă, vedem că ea are forma .... şi măsurând cu metrul[1]) lungimea şi lăţimea eĭ, găsim ....

Acum am să vĕ fac forma claseĭ[2]) pe tablă şi fiind că tabla nu e aşa de mare ca clasa, voĭ înlocui metrul cu care am măsurat lungimea şi lărgimea claseĭ, prin decimetru, făcând'o mai mică.

Spuneţi dacă sémănă?

SCOL. Da.

INV. Eĭ bine, să ţineţĭ minte că, desemnul acesta de pe tablă, care arată forma claseĭ, se numeşte planul eĭ, că el este maĭ mic în lungime şi lărgime de atâtea orĭ, de câte orĭ decimetrul e mai mic ca metrul şi că decimetrul care pe tablă înlocueşte un metru din lungimea şi lărgimea claseĭ, se numeşte scară.

Acum, după ce cunóştem clasa, să venim scólă. Pentru acésta, spune tu .... ce este scóla şi din ce se compune?

SCOL. Scóla este o clădire unde vin copiĭ să înveţe carte. Ea se compune dintr'o curte, în care se află o casă cu maĭ multe odăĭ, numite clase ş. a.

INV. Până unde se întinde curtea scóleĭ?

SCOL. Până la zidurile care o desparte de alte case.

INV. Eĭ bine, să ţineţĭ minte că zidurile, care despart scóla nóstră de alte case, se numesc marginile eĭ.

Puteţĭ dar să spuneţĭ cu ce se mărgineşte scóla nóstră?

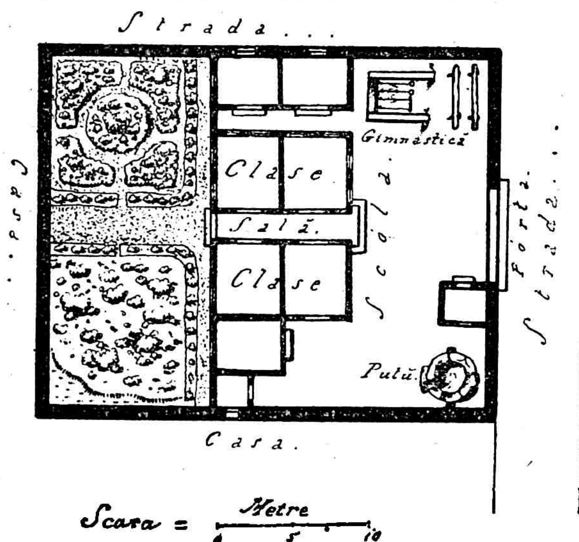
SCOL. Scóla nóstră se mărgineşte: în stânga cu ....

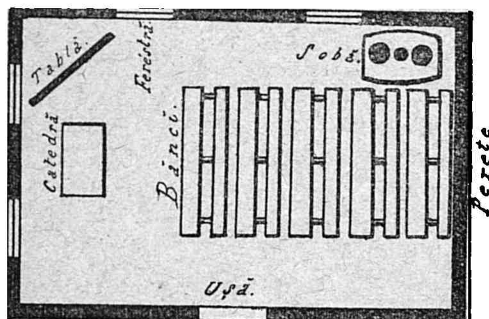
[1]). Invăţătorul va îngriji să aibă un metru şi să atragă necontenit atenţiunea copiilor asupra lungimeĭ şi divisiunilor luĭ.

[2]). Invăţătorul va face pe tablă planul claseĭ, înlocuind metrul cu decimetrul, va indica pe el posiţiunea obiectelor din clasă, va procede la verificarea planuluĭ, măsurând clasa cu metrul şi planul cu decimetrul şi în urmă va face exerciţiĭ cu şcolariĭ punĕndu-ĭ să măsóre eĭ singurĭ.

PLANULŬ UNEĬ ȘCOLĬ

PLANULŬ UNEĬ CLASE

Scara = Metre 0 1

în drépta cu .... în faţă cu .... şi în dos cu............ ....

INV. Măsurând cu metru lungimea şi lărgimea curteĭ şcóleĭ găsim : . ...

Spune dar tu .... câte metre are are lungimea şi lărgimea curteĭ?

SCOL. Lungimea curteĭ are .... metre şi lărgimea .... metre.

INV. Acum, ştiind lungimea şi lărgimea eĭ, v'am făcut pe tablă planul scóleĭ, înlocuind metrul cu centimetrul.

Spune dar tu ... câte centimetre are lungime şi lărgimea planuluĭ?

SCOL. Lungimea luĭ e de .... .. centimetre şi lărgimea de ...:................. centimetre.

INV. Dar a curteĭ?

SCOL. Tot atâtea, ănsă metre.

INV. Cum se numeşte dar centimetrul care pe planul şcóleĭ înlocueşte metrul?

SCOL. Tot scară, ca şi decimetrul, care pe planul claseĭ, înlocuia metrul.

INV. Să maĭ ştiţĭ că, dacă înmulţim lungimea cu lărgimea, găsim suprafaţa sau întinderea şcóleĭ în metre pătrate şi a planuluĭ, în centimetre pătrate.

Câte metre pătrate are dar şcóla?

SCOL. Scóla are .... metre pătrate.

INV. Dar planul?

SCOL. Tot atâtea, dar centimetre pătrate.

INV. Repetă dar tu......................... ce va să dică şcólă, marginĭ, plan, scară şi ce însemnéză a face un plan?

SCOL. Şcólă, se numeşte o clădire în care se adună copiĭ să înveţe carte.

Marginĭ, se numesc zidurile care despart şcóla de alte case.

Plan, se numeşte un desemn care represintă: o odae, o curte cu casa eĭ, cum e şcóla ş. a.

Scară, se numeşte o mĕsură mică care înlocueşte pe plan o alta maĭ mare.

A face planul uneĭ case va să ḑică a o desemna pe hărtiă sau pe tablă.

Planul şcóleĭ nóstre are . . ..centimetre pătrate; iar şcóla .... metre pătrate.

§ 2. Punctele cardinale şi colaterale.

INV. Care din voĭ póte să spuiă, din ce parte răsare sórele?

SCOL. Din partea

INV. Să ţiueţĭ dar minte, că partea din cotro răsare sórele, se numeşte răsărit, est sau oriinte.

Puteţĭ ăncă să-mĭ arătaţĭ, în ce parte apune sórele?

SCOL. In partea ... .

INV. Să ştiţĭ dar, că partea în cotro apune sórele, se numeşte apus, vest sau occidiinte.

In ce parte se află sórele la amiaḑă?

SCOL. In partea ....

INV. Eĭ bine, să ştiţĭ, că partea în cotro se află sórele la amiaḑă, se numeşte miaḑă-ḑi sau sud şi că partea opusă mieḑeĭ-ḑile sau sudului, se numeşte miaḑă-uópte sau nord. In acea parte séra se vede o stea lumiuósă, numită steaua polară [1]).

Aşa dar, să ţineţĭ minte că cele patru direcţiunĭ, pe care vi le-am spus, se numesc puncte cardiuale şi că între ele sunt şi altele numite colaterale: nord-est, între nord şi est; sud-est, între sud şi est; nord-vest, între nord şi vest; sud-vest între sud şi vest ş. a.

Dacă ne aşeḑăm cu faţa spre miaḑă-nópte, vom avea: răsă-

[1]). Invăţătorul va spune copiilor unde este acea stea şi le o va arăta dacă se póte.

ritul la drépta, apusul la stănga, şi miadă-ḑi în spate; iar pe tablă: miadă-nópte sus, miadă-ḑi jos, răsăritul la drépta şi apusul la stănga.

Eşĭ dar tu........................ aşéḑă-te în mijlocul clasei[1]) şi repetă cele ce v'am spus.

SCOL. Răsăritul este partea din cotro răsare sórele. El se maĭ numeşte est sau oriinte.

Apusul este partea încotro apune sórele. El se maĭ numeşte vest sau occidinte.

Miaḑă-ḑi este partea încotro vedem sórele la amiaḑă. Ea se maĭ numeşte şi sud.

Miaḑă-nópte este partea opusă mieḑeĭ-ḑile sau încotro vedem steaua polară. Ea se maĭ numeşte şi nord.

Aceste patru puncte se numesc punctele cardinale.

Afară de ele maĭ sunt şi altele numite colaterale: nord-est, între nord şi est; sud-est, între sud şi est; nord-vest, între nord şi vest; sud-vest, între sud şi vest ş. a.

Dacă ne aşeḑăm cu faţa spre miaḑă-nópte, vom avea: răsăritul la drépta, apusul la stănga şi miaḑă-ḑi în spate; iar pe tablă sau pe un plan: răsăritul e la drépta, apusul la stănga, miaḑă-nópte sus şi miaḑă-ḑi jos.

§. 3. Orientaţiunea.

INV. V'am spus lecţiunea trecută că, dacă vĕ aşeḑaţĭ cu faţa spre nord, veţĭ găsi cele patru puncte cardinale. Să ştiţĭ dar,

[1]). Invăţătorul va scóte în mijlocul claseĭ şcolarĭ căt se póte de mulţĭ, 'i va pune să arate fie-care direcţiunea celor patru puncte cardinale, va întreba care sunt mărginile şcóleĭ în raport cu ele, va aşeḑa tabla cu planul claseĭ pe peretele despre nord şi va desemna lăngă plan o cruce (rosa vĕnturilor) prin care le va arăta pe plan punctele cardinale şi colaterale.

că acest mijloc de a vĕ aşeḑa, pentru a găsi punctele cardinale, se numeşte Orientaţiune.

Acum să vĕ spuĭ cum trebue să vĕ orientaţĭ ca să le găsiţĭ în or-ce timp.

Diminéţa, dacă vĕ aşeḑaţĭ cu drépta către partea din cotro răsare sórele, găsiţĭ răsăritul; la amiaḑă cu spatele spre sóre, găsiţĭ miaḑă-ḑi; séra, cu stănga către sóre, găsiţĭ nordul.

În or-ce timp, le puteţĭ găsi cu ajutorul Busoleĭ[1]), care e un ac magnetic, ce se întórce tot-d'auna spre nord.

Acum vino tu .... şi repetă ceea ce v'am spus.

SCOL. A ne orienta va să ḑică, a afla direcţiunea Orientuluĭ şi a celor l'alte puncte cardinale. Pentru acésta trnbue să ne aşeḑăm cu faţa spre nord şi atuncĭ avem: răsăritul la drépta, apusul la stănga şi miaḑăḑi în spate.

Diminéţa, dacă ne aşeḑăm cu drépta spre sóre, găsim răsăritul.

La amiaḑă, dacă ne aşeḑăm cu spatele spre el, găsim sudul.

Séra, dacă n eaşeḑăm cu stănga spre el, găsim apusul.

Nóptea, dacă ne aşeḑăm cu faţa spre stéua polară, găsim nordul.

În or-ce timp, le găsim cu busola.

§. 4. Case şi strade.

INV. Dacă eşim din curtea şcóleĭ, vedem de o parte şi d'alta maĭ multe case. Într'unele locuesc părinţiĭ şi rudele nóstre. Într'altele se adună ómeniĭ pentru a se ruga luĭ D-ḑeu, şi acelea se numesc bisericĭ. Într'altele vin ómeniĭ, pentru a li se

[1]). Invăţătorul va desemna şi esplica pe tablă busola, sau le-o va arăta în natură.

da dreptate, când au vre'o neînțelegere între eĭ, și acelea se numesc judecătoriĭ ș. a.

Să ținețĭ dar minte: că casele care sunt ale unuia, sau ale maĭ multora, cum e casa nóstră părintéscă, se numesc case particulare; iar acelea care sunt ale tutor ómenilor, cum e biserica, școla ș. a. se numesc case publice.

Să țineţĭ încă minte: că tóte casele sunt așeḑate pe câte două rîndurĭ; că între ele se află maĭ multe locurĭ libere, pe unde merg ómeniĭ și că acele locurĭ se numesc strade, drumurĭ sau ulițe. Unele din ele sunt așternute cu piatră pentru curățenie și provĕḑute din distanță în distanță cu felinare, pentru a da lumină nóptea.

Eșĭ dar tu .... și spune ce este o casă, o stradă și de câte felurĭ sunt casele?

SCOL. Casă va să ḑică o clădire, în care se adăpostesc ómeniĭ. Ele sunt de două felurĭ: case particulare, care aparțin unuia sau maĭ multor ómenĭ și case publice, care aparțin tutora.

Stradă, drum sau uliță, se numește o fășie de pământ, pe unde merg ómeniĭ și trăsurile. Ea e coprinsă de o parte și d'alta între două rîndurĭ de case.

CAP. II.

Comune.

INV. Acum, copiĭ, aflațĭ că localitatea în care se află școla nóstră, cu locuitoriĭ, stradele și casele eĭ publice și particulare, se numește comună și ca comuna nóstră sunt o mulțime de altele, unele maĭ micĭ și altele maĭ marĭ. Cele micĭ port numele de comune rurale sau sate și cele marĭ de comune urbane sau orașe.

Comuna nóstră este un........ . . ..

Aşa dar, poţĭ tu .... să spuĭ ce este o comună şi de câte felurĭ sunt ele?

SCOL. Comună se numeşte o localitate, formată din maĭ multe case publice şi particulare. Comunele sunt de două felurĭ: comune rurale sau sate care sunt micĭ şi comune urbane sau oraşe care sunt maĭ marĭ.

Comuna nóstră este un ....

Descrierea comunei locale[1])

§ 1. Casele şi stradele principale[2])

Primăria

INV. Cum se chiamă comuna în care locuim noĭ şi cum ne numim noĭ locuitoriĭ eĭ?

SCOL. Comuna nóstră se numeşte .... şi noĭ locuitoriĭ eĭ ne numim Românĭ.

INV. Eĭ bine, iacă vĕ voiŭ face pe tablă planul comuneĭ, începĕnd cu casele şi stradele din vecinătatea şcóleĭ, dar maĭ ântâi trebue să le cunóştem. De acea, care din voĭ póte să spuiă pe ce stradă se află şcóla nóstră?

SCOL. Scóla nóstră se află pe strada.... ....

INV. Dacă din strada şcóleĭ apucăm spre .... pe strada .... puteţĭ să-mĭ spuneţĭ ce casă principală e pe ea?

SCOL. Primăria.

INV. Ţineţĭ dar minte, că acolo se adună Primarul saŭ capul comuneĭ nóstre, împreună cu consilieriĭ seĭ saŭ cu Consiliul comunal, spre a se sfătui şi îngriji de interesele locuitorilor

---

[1]). Învĕţătorul va desemna pe tablă planul comuneĭ începĕnd cu scóla, stradele şi edificiile principale, cele mai apropiate de şcólă.

[2]). Acest paragraf se va desvolta de învăţător, după trebuinţă, cu întrebărĭ puse scolarilor, asupra stradelor principale, aşeḑămintelor publice şi private, monumentele cultuluĭ ş. a. ce vor fi existând în comuna în care se află şcóla,

comuneĭ. Aflaţĭ încă, că Primarul cu consilieriĭ seĭ, sunt aleşĭ de locuitoriĭ comuneĭ nóstre, din ómeniĭ ceĭ maĭ de frunte. Care dar, póte să-mĭ spuiă ce este Primarul, Primăria şi consiliul comunal?

SCOL. Primăria este o casă, unde se adună Primarul cu consilieriĭ sĕĭ. Primarul este capul comuneĭ şi Consiliu comunal, este o reunire de ómenĭ care se sfătuesc cu Primarul şi îngrijesc de interesele locuitorilor.

Atăt Primarul căt şi Consiliul comunal, sunt aleşĭ de locuitoriĭ comuneĭ, din ómeniĭ ceĭ maĭ de frunte.

Biserica şi judecătoria.

INV. Care din voĭ póte să-mĭ spuiă, care sunt stradele din vecinătatea şcóleĭ nóstre?

SCOL. Stradele din vecinătatea şcóleĭ nóstre sunt în numĕr de..........................

Ele se numesc ....

....

INV. Eĭ bine, spune tu .... care locueştĭ pe strada .. .. ce edificiu însemnat, se găseşte pe acea stradă?

SCOL. Pe strada .... se află biserica.

INV. Ce este biserica?

SCOL. Biserica, este o casă sau un edificiu, unde se adună ómeniĭ, pentru a se ruga luĭ D-ḑeu.

INV. Spune tu .... pe ce stradă putem merge la Primăriă şi la biserică?

SCOL. La Primăriă mergem pe stradă ....; iar la biserică pe strada ....

INV. Spune tu .... care şeḑĭ în acea parte, ce stradă se află spre .. .. de scólă şi ce edificiu principal ştiĭ pe ea?

SCOL. Strada acea se numeşte.......................... Pe ea se află o casă, numită Judecătorią.

INV. Ce este o Judecătorią?

SCOL. Judecătoria este o casă, unde se duc ómeniĭ să li se dea dreptate, când aŭ vre-o neînţelegere între eĭ.

§ 2. Căĭ şi barierĭ[1])

INV. Care din voĭ póte să spuią dacă sunt strade pe unde putem eşi afară din comuna nóstră şi cum se numesc acele strade?

SCOL. Sunt. Ele se numesc căĭ.

INV. Cum se numesc locurile pe unde eşim afară din comună?

SCOL. Barierĭ saŭ strejĭ.

INV. Eĭ bine, copiĭ, să ştiţĭ că din comuna nóstră putem eşi pe maĭ multe căĭ ca : ....

....

Acum, care póte să-mĭ spuią câte căĭ are comuna nóstră, cum se numesc şi pe unde trebue să mergem de la şcólă ca să eşim din comună?

SCOL. Comuna nóstră are.................. căi, care se numesc............

....

Dacă mergem de la şcólă şi apucăm spre ...., dăm în calea.................. şi eşim pe bariera........................ în partea de........................ a comuneĭ.

Dacă apucăm pe strada .... dăm în calea .... şi eşim pe bariera........................ în partea de .... a comuneĭ ş. a.

[1]). După ce învăţătorul va sfărşi cu întrebările puse treptat şcolarilor asupra : şcóleĭ, stradelor, căilor, edificiilor şi autorităţilor principale din comună şi după ce va complecta pe tablă planul cu acestea, va scóte pe fie-care din elevĭ, 'ĭ va pune să arate pe acel plan tot cea ce s'a tratat până aci şi dacă va fi posibil să-l facă şi eĭ.

§ 3. Şes, platoŭ, măgură, dél, munte, şir de munţĭ, culme, vêrf, póle şi povêrniş [1]).

INV. Acum, şcolarĭ, după ce cunóşteţĭ stradele, căile şi edificiile principale din comuna nóstră, să vedem dacă pămêntul comunei nóstre saŭ al împrejmuirilor eĭ, este pretutindenea drept ca bătătura şcóleĭ?

Pentru acésta, care din voĭ, ar putea să spuiă, dacă în vre o parte a comuneĭ nóstre se află vre o întindere de pămênt maĭ ridicată de căt bătătura şcóleĭ nóstre?

SCOL. In partea.......................... a comuneĭ nóstre se află o grămadă de pămênt maĭ ridicată decăt bătatura şcóleĭ nóstre şi maĭ în depărtare se întinde un loc tot aşa drept ca şi bătătura şcóleĭ, ânsă maĭ înnalt.

INV. Eĭ bine, copiĭ, să ţineţĭ minte: că orĭ-ce loc drept şi întins ca bătătura şcóleĭ, se numeşte şes saŭ câmpiă; că dacă acel şes e maĭ ridicat, se numeşte şes înnalt sau platou, ca să se deosibéscă de un altul maĭ puţin ridicat, care se póte numi şi şes apăsat şi că o mică aridicătură de pămênt pe un şes, se numeşte măgură saŭ movilă.

Puteţĭ încă să spuneţĭ dacă prin comuna nóstră saŭ prin apropierea eĭ, se află vre o întindere de pămênt şi maĭ înnaltă ca movila?

SCOL. In partea.......................... a comuneĭ, este un pămênt maĭ ridicat ca movila şi maĭ în depărtare se află un pămênt petros mult maĭ înnalt.

INV. Eĭ bine, aflaţĭ: că, orĭ-ce aridicătură de pămênt maĭ înaltă ca movila, se numeşte dél saŭ colină; că or-ce aridicătură mare de pămênt care de ordinar e petros şi mult maĭ înnalt de căt părţile de prin prejur, se numeşte munte; că partea cea maĭ înnaltă a unuĭ dél, se numeşte culme şi a unuĭ

---

[1]). Invăţătorul va face pe planul comuneĭ, accidentele de teren, ce vor fi existănd în comună saŭ prin împrejmuirile eĭ, va face de asemenea diferite exerciţiĭ cu copiĭ, punêndu-ĭ să le desemneze eĭ singurĭ pe plan, după ce maĭ ântăĭ vor fi învăţat semnele topografice relative la relieful pămêntuluĭ.

munte pisc sau vĕrf; că partea ce maĭ de jos a unuĭ munte sau dél, se numeşte póle; iar pămêntul înclinat de la póle pănă la vĕrf, povĕrniş sau plaĭ. Să maĭ ţineţĭ ăncă minte, că munţiĭ de ordinar sunt maĭ mulţĭ la un loc- şi că reunirea lor se numeşte şir de munţĭ.

Eşĭ tu.......................... şi repetă cele ce v'am spus.

SCOL. Şes sau câmpiă, se numeşte o parte de pămênt întins ca bătătura şcóleĭ.

Şes înnalt sau platou, se numeşte o câmpiă ridicată ca să se deosibéscă de o alta maĭ puţin ridicată, care se numeşte şes apăsat.

Măgură sau movilă, se numeşte o aridicătură de pămênt maĭ înnaltă ca o câmpiă.

Dél sau colină, se numeşte o aridicătură de pămênt maĭ înnaltă ca movila.

Munte, se numeşte o aridicătură de pămênt pietros, maĭ înnalt ca un dél.

Culme, se numeşte partea cea maĭ ridicată a unuĭ dél.

Vĕrf sau pisc, se numeşte partea cea maĭ ridicată a unuĭ munte.

Póle, se numeşte partea cea maĭ de jos a unuĭ munte sau dél.

Povĕrniş sau plaĭ, se numeşte pămêntul înclinat, de la póle pănă la vĕrf.

Şir de munţĭ, se numeşte o reunire de maĭ mulţĭ munţĭ la un loc.

INV. Care din voĭ póte să spuiă, dacă comuna nóstră e pusă pe şes apăsat sau înnalt, dél sau munte sau dacă prin prejurul eĭ se află vre unul din acestea?

SCOL. Comuna nóstră este aşeḑată pe.......................... In partea de.......................... a eĭ se află un.......................... în partea.......................... un.......................... ş. a.

§ 4. Văĭ și ape curgătóre.

INV. Știțĭ cu toțĭ, copiĭ, că prin comuna nóstră este o apă care curge de la.................... spre..................... Dacă mergem în susul eĭ, vedem că isvorește din.......................................; iar dacă mergem în josul eĭ, vedem că se varsă într'alta maĭ mare.

Țineţĭ dar minte: că or-ce apă care ese dintr'un loc maĭ înnalt și curge spre altul maĭ jos, se numește apă curgătóre; că locul de unde ese, se numește isvor și unde se varsă gură; că pămêntul pe unde curge, se numește matcă saŭ albiă; că cele două uscaturĭ care o mărginesc, se numesc malurĭ saŭ țĕrmurĭ și că dacă ne așeḑăm cu fața în cotro curge o apă, malul drept va fi la drépta nóstră și cel stâng la stânga nóstră.

Maĭ aflațĭ că, afară de apa din comuna nóstră sunt maĭ multe altele, unele maĭ micĭ și altele maĭ marĭ. Cele micĭ care se varsă în cele marĭ, se numesc afluențĭ aĭ lor; iar locul unde se întîlnesc, se numește confluență.

Aflațĭ în fine că, șesurile strimte, udate de ape și coprinse între doĭ munțĭ, două délurĭ saŭ două câmpiĭ se numesc văĭ.

Repetă dar tu........................... cele ce v'am spus.

SCOL. Vale, se numește un șes strîmt, udat de o apă și coprins între doĭ munțĭ, două délurĭ sau două câmpiĭ.

Apă curgătóre, se numește or-ce apă, care curge printr'o vale, dintr'un loc maĭ ridicat, către altul maĭ jos.

Isvor, se numește locul de unde ese o apă.

Gură, se numește locul unde se varsă o apă.

Matcă saŭ albiă, se numește pămêntul udat de o

---

[1]). Invățătorul va complecta planul comuneĭ cu apele curgătóre și stătătóre ce vor fi existând în ea și va face și în privința apelor diferite exercițiĭ pe plan cu școlariĭ, punêndu-ĭ să le desemneze și eĭ, după ce maĭ întâĭ vor fi învățat semnele topografice relative la ape.

apă. Malurĭ sau ţĕrmurĭ, se numesc cele două uscaturĭ, care mărginesc o apă.

Dacă ne aşeḑăm cu faţa încotro curge o apă, malul eĭ drept va fi la drépta nóstră şi cel stăng la stănga nóstră.

Maĭ tóte apele curgătóre se varsă unele în altele, adică cele micĭ în cele maĭ marĭ.

Cele micĭ care se varsă în cele marĭ, se numesc afluenţĭ aĭ lor; iar locul unde se întîlnesc confluenţă.

INV. V'am spus, că afară de apa din comuna nóstră sunt maĭ multe. Acum să ţineţĭ minte: că unele curg numaĭ când plouă şi acelea se numesc şioiurĭ sau torenţĭ; iar altele curg tot-d'auna şi acelea după mărimea lor, se numesc: pĕrîurĭ, rîuşóre sau gărliţe când sunt micĭ; rîurĭ sau gărle, când sunt maĭ marĭ şi fluviĭ când sunt şi maĭ marĭ.

Spune dar tu .... ce numirĭ pórtă apele curgătóre şi ce apă trece prin comuna nóstră?

SCOL. Şioiurĭ sau torenţĭ, se numesc acele ape, care se formézǎ prin ploĭ şi care curg numaĭ când plouă.

Pêriurĭ, rîuşóre sau gărliţe, sunt nişte ape micĭ, care se varsă în rîurĭ.

Riurĭ sau gărle, sunt nişte ape maĭ marĭ, în care se varsă pĕriurile.

Fluviurĭ sunt nişte ape şi maĭ marĭ, în care se varsă rîurile.

Apa, care curge prin comuna nóstră este un .... El se numeşte .... ese din .... udă partea .... şi se varsă în ....

§. 5. Ape stătătóre.

INV. In lecţiunea trecută, ne-am ocupat, copiĭ, cu apele curgătóre. Acum, care din voĭ ar putea să spuiă dacă prin apropiere sau mai departe de comuna nóstră, este vre'o apă care nu curge?

SCOL. In partea .... a comuneĭ nóstre, se află o apă stătătóre.

INV. Eĭ bine, să ştiţĭ că, sunt unele ape care nu curg; dar care sunt formate din ploĭ sau de unele ape curgătóre, care când vin marĭ umplu cu apă locurile de prin prejur maĭ jóse şi în urmă retrăgêndu-se le lasă pline. Aceste ape stătătóre sunt înconjurate de tóte părţile cu uscat şi pórtă numele de bălţĭ, când sunt maĭ micĭ şi lacurĭ, când sunt maĭ marĭ.

Aţĭ vĕdut, copiĭ, că tóte apele curgătóre se varsă unele într'altele, dar nu v'am spus în ce se varsă fluviile. Eĭ bine, să ţineţĭ minte, că sunt nişte ape stătătóre mult maĭ marĭ ca lacurile, în care se varsă fluviile. Aceste ape se numesc mărĭ şi au apa sărată.

Eşĭ dar tu .... şi spune ce numirĭ pórtă apele stătătóre şi dacă prin aproprierea sau prin comuna nóstră, se află vre una?

SCOL. Baltă, se numeşte o apă stătătóre, puţin adâncă, şi înconjurată de tóte părţile de uscat.

Lac, se numeşte o apă stătătóre maĭ adâncă şi maĭ mare ca balta.

Mare, se numeşte o apă stătătóre fórte mare, de ordinar sărată. In mărĭ se varsă fluviile.

Spre..................... de comuna nóstră este un.................

§ 6. Marginile, suprafaţa şi populaţiunea comuneĭ, ocupaţiunea şi religiunea locuitorilor eĭ.

INV. Ştiţĭ, dragiĭ meĭ copiĭ, că şcóla nóstra are împrejurul eĭ nişte ziduri, prin care se desparte de alte case şi că acele zidurĭ le-am numit hotare sau marginĭ.

Eĭ bine, să ţineţĭ minte că, şi comuna, ca şi şcóla, are prin prejurul eĭ alte comune, de care se desparte prin délurĭ, prin rîurĭ, prin drumurĭ ş. a. sau prin hotare puse de ómenĭ şi că şi acestea, ca şi zidurile şcóle, se numesc marginile comuneĭ.

Să ştiţĭ ăncă că comuna nóstră se margineşte cu: ....

....

....

Aţĭ vĕḑut de asemenea că, ca să facem planul şcóleĭ, a trebuit să ştim lungimea şi lărgimea eĭ. Tot astfel cănd v'am făcut planul comuneĭ, a trebuit să ştim lungimea şi lărgimea eĭ, şi fiind că comuna este prea mare, am măsurat'o cu chilometrul pe şi chilometrul pe plan l'am înlocuit cu decimetrul, care e de 10,000 de orĭ maĭ mic ca chilometrul.

Acum, după ce 'ĭ am isprăvit planul, aflaţĭ că, lungimea comuneĭ e de .... chilometre şi lărgimea eĭ de chilometre.

Eşĭ dar tu .... şi măsóră lungimea şi lărgimea planuluĭ.

SCOL. Lungimea luĭ e de .... decimetre şi lărgimea de .... decimetre.

INV. Ce represintă decimetrul, pe planul comuneĭ?

SCOL. Chilometrul.

INV. Căte chilometre are dar comuna în lungime şi lărgime?

SCOL. Tot atătea, căte decimetre are planul.

INV. Acum, fiind că ştiţĭ că, dacă înmulţim lungimea cu lărgimea, găsim mărimea sau suprafaţa lor în decimetre sau chilometre, spune tu .... ce suprafaţă are planul?

SCOL. Planul comuneĭ are .... decimetre pătrate.

INV. Dar Comuna?

SCOL. Tot atătea, ănsă chilometre pătrate.

INV. Mi-aţĭ spus, că noĭ locuitoriĭ comuneĭ, ne numim Românĭ.

Eĭ bine, să ţineţĭ minte, că în tótă comuna nóstră sunt

.... locuitorĭ şi că maĭ toţĭ din noĭ se ocupă cu[1]:

....

Ştiţĭ cu toţĭ, că duminica şi sĕrbătorile mergem la biserică, ca să ne rugăm luĭ D-ḑeu. Aflaţĭ dar: că credinţa ce avem noĭ în D-ḑeu séu maĭ bine legea care ne légă cu D-ḑeu se numeşte religiune şi că noĭ ne maĭ numim creştinĭ-ortodoxĭ, fiind că credem în D-ḑeu întocmaĭ după învăţăturile Domnuluĭ nostru Isus-Christos.

Repetă dar tu.................... cele ce v'am spus.

SCOL. Comuna nóstră se mărgineşte spre nord cu comuna .... de care se desparte prin.................. ....; spre sud cu comuna .... de care se desparte prin..................; spre est cu comuna.................. de care se desparte prin .... şi spre vest cu comuna.................. .... de care se desparte prin ....

Comuna nóstră are o suprafaţă de .... chilometre pătrate şi o populaţiune de....... locuitorĭ.

Locuitoriĭ din comuna nóstră se ocupă cu ..

Religiunea se numeşte credinţa ce avem în D-ḑeŭ séu legea care ne légă cu D-ḑeu.

Noĭ Româniĭ suntem creştinĭ-ortodoxĭ, fiind că credem în D-ḑeu după învăţăturile Domnuluĭ nostru Isus-Chistos.

§ 7. Resumat asupra comuneĭ[2]).

Comuna nóstră se numeşte..................

[1]). Agricultura, industria s'au comerţul, după cum comuna va fi rurală sau urbană. Aci e timpul d'a se spune copiilor, ce este agricultura, industria şi comerţul. Dacă şcóla va fi într'o comună rurală, se va spune că locuitoriĭ eĭ se ocupă maĭ mult cu agricultura; iar dacă va fi într'o comună urbană, se va spune că eĭ se ocup mai mult cu industria şi comerţul.

[2]). Resumatul, dat aci ca tip, va putea fi modificat de învăţătorĭ după trebuinţele locale.

Ea se mărginește la nord cu .... la sud cu .... la vest cu .... și la est cu ....

Suprafața eĭ e de .... chilometre pătrate și populațiunea de .... locuitorĭ.

Școla se află în partea .... a comuneĭ, pe strada ....

Imprejurul școleĭ sunt stradele: ....

Capul comuneĭ e Primarul, ajutat în adminstrațiunea eĭ de un consiliu comunal.

Judecătoria e pe strada .... în partea .... a comuneĭ.

Biserica se află în dircțiunea .... pe strada ....

Comuna nóstră se împarte în[1]) ....

Afară de școlă, primăriă, biserică și judecătoriă, în comuna nóstră maĭ sunt[2]): ....

Comuna nóstră este așeḑată pe un[3]) ....
In partea .... a comuneĭ este un[4]) ....
Spre .... de comună este o[5]) ....
Pe lângă (prin) comună, curge de la ....
spre .... un[6]) .... numit ....
El ese din .... udă comuna prin ....
ese din comună prin partea de .... și se

---

[1]). Dacă va fi comună urbană maĭ mare, se vor spune culorile în care se împarte, se vor face pe plan și se vor întreba copiĭ: care vin spre nord, care spre sud ș. a.

[2]). Se vor spune tóte așeḑămintele publice din comună.

[3]). Șes, vale, dél, munte sau platoŭ.

[4]). Șes, vale, munte saŭ platou.

[5]). Vale sau alt-ceva.

[6]). Fluviŭ, rîŭ sau pêriŭ.

PLANULŬ UNEĬ COMUNE RURALE

N
Rîu
Lacŭ
Platoŭ
Platoŭ
Pârâu
Scóla
V
Stradă
E
Primăria
Biserica
Morilă
Scara
S
0
50
100 Metre

PLANULŬ UNEĬ COMUNE URBANE

N
Spitalu
Cimitiru
Calea
Cazarma
Scóla de fete
Piața
V
E
Stradă
Tribunalului
Monastire
Biserica
Gara
Calea
Metre
Scara
S
0
500
1000

PLANUL COMUNEĬ NÓSTRE

varsă în.................................. Lângă (în) comună, e un[1])
....

Noĭ locuitoriĭ comuneĭ ne numim Românĭ şi suntem creştinĭ-ortodoxĭ.

Fiind-că comuna nóstră e un[2]).......................... cea maĭ mare parte din locuitoriĭ eĭ ne ocupăm cu[3]) .... Imprejurul comuneĭ se produce maĭ cu sémă[4]) .... In comuna nóstră ceşte cu preferinţă[5]) .... In partea .... a comuneĭ se găseşte[6]) . ... In comună sunt[7]) ... . Comuna nóstră e legată .... prin[8]) .... ş. a.

CAP. III.

Plasa şi autorităţile eĭ.

INV. Ştiţĭ că, maĭ multe case reunite la un loc cu locuitoriĭ şi stradele lor, formézǎ o comună şi că prin prejurul comuneĭ nóstre sunt maĭ multe altele, despărţite între ele prin câmpiĭ, délurĭ, munţĭ, ape ş. a. Eĭ bine, să ţineţĭ minte: că maĭ multe comune reunite la un loc, formézǎ o plasă saŭ o întindere de pământ maĭ mare decât comuna; că, întocmaĭ ca plasa în care se află comuna nóstră, sunt maĭ multe şi că cele de munte se numesc plaiurĭ. Ţineţĭ încă minte că, după cum în fie-care comună e câte un primar, care îngrijeşte de interesele eĭ, asemenea

[1]). Lac sau baltă.
[2]). Sat sau oraş.
[3]). Agricultură, industrie sau comerţ.
[4]). Se vor spune producţiunile din împrejmuirile comuneĭ.
[5]). Se vor spune animalele domestice, ce se cresc în comună.
[6]), Diferitele minerale sau cariere ce vor fi existând.
[7]). Diferite fabricĭ, de vor fi.
[8]). Se vor spune şoselele sau liniile ferate ce légă comuna cu altele.

și în fie-care plasă sau plaĭ e câte un sub-prefect, care observă ca primariĭ să-șĭ îngrijéscă bine de comunele lor și câte o sub-casieriă, unde se adună dările.

Poţĭ dar tu .... să spuĭ ce va să ḑică o plasă și care sunt autorităţile eĭ?

SCOL. Plasă se numește o reunire de maĭ multe comune.

Plășile de munte se numesc și plaiurĭ.

Fie-care plasă sau plaĭ are în capul sĕu un sub-prefect.

În fie-care plasă sau plaĭ e câte o sub-casieriă, unde se string dările.

§. 1. Plasa locală [1]).

INV. Acum copiĭ, să venim la plasa în care se află comuna nóstră și să o studiăm după planul ce v'am făcut pe tablă.

Pentru acésta aflaţĭ: că plasa în care se află comuna nóstră se numește .... că sub-prefectul șéde în comuna .... că plasa nóstră este formată din maĭ multe comune ca [2]) ....

....

că comuna în care șéde sub-prefectul se numește capitala plășiĭ sau reședinţa de sub-prefectură; că în fie-care plasă se află o judecătoriă, numită judecătoriă de ocol sau de pace, unde merg ómeniĭ de-șĭ desfac neînţelegerile dintre eĭ; că plasa nóstră are forma ....; că ea se mărginește ...., că prin ea curge de la .... spre .... apa ....; că în partea ....

[1]). Modelul pentru descrierea uneĭ plășĭ, dat aci ca tip, póte fi modificat după trebuinţele locale și după el, învăţătoriĭ vor descri și cele l'alte plășĭ ale judeţuluĭ.

[2]). Se vor spune și arăta pe tablă numaĭ comunele din plasă, care au vre-o importanţă óre-care; pentru a nu se încărca memoria copiilor.

se află [1]........................; că pămêntul eĭ e[2]) .... ; că locuitoriĭ eĭ se ocup maĭ mult cu.......... .... ; că în partea eĭ de......................... este [3]) .... ; că ea e străbătută de[4]) .... ; că în partea eĭ de .... sunt [5]) .... că în comuna......................... se află [6]) .... şi că în plasa nóstră se produce în mare cantitate[7]) .... ş. a.

Repetă dar tu......................... cele ce v'am spus despre plasa nóstră.

SCOL. Plasa, în care se află comuna nóstră, se numeşte.................

Capitala eĭ sau reşedinţa sub-prefectuluĭ, e comuna ....

Ea are maĭ multe comune; ca ....

Judecătoria de ocol, e în comuna..... ....

Plasa nóstră are forma......................

Ea se mărgineşte: la nord cu________ la sud cu..........

la vest cu................ şi la est cu................

Prin ea trece apa.......................

În partea de . ... a plăşiĭ este un[1])......................

Pămêntul eĭ e[2]) ....

Locuitoriĭ eĭ se ocup cu......................

În comuna................. este o[3]) ....

Prin ea trece un drum de la................ spre[4]) .. ..

În comuna................. se găseşte[5]) ....

În comuna................. este o[6]) ....

Plasa nóstră produce[7]) ....

---

[1]). Munte, dél, sau vale.

[2]). Şes sau muntos.

[3]). Ruină de cetate sau loc însemnat.

[4]). Şoşea sau drum de fer.

[5]). Se vor spune localităţile însemnate prin mineralele lor.

[6]). Diferitele fabricĭ.

[7]). Diferitele producţiunĭ.

CAP. IV.

Judeţ şi autorităţile luĭ.

INV. Aţĭ vĕḑut, copiĭ, că maĭ multe comune la un loc, formézĕ o plasă. Eĭ bine, să ştiţĭ: că după cum maĭ multe comune formézĕ o plasă, asemenea maĭ multe plăşĭ la un loc, formézĕ un judeţ sau un district; că după cum în comună e maĭ mare Primarul şi în plasă Sub-prefectul, asemenea într'un judeţ e maĭ mare Prefectul şi că locul unde şéde el se numeşte capitala judeţuluĭ sau reşedinţa prefectureĭ.

Să ştiţĭ încă: că după cum Primarul este ajutat în îngrijirea comuneĭ de un Consiliŭ comunal, de asemenea şi Prefectul pentru îngrijirea intereselor judeţuluĭ, e ajutat de un Consiliu judeţeau, compus din membriĭ aleşĭ de locuitoriĭ judeţuluĭ; că cea maĭ mare autoritate în judeţ este Prefectul şi Consiliul judeţean şi că în fine afară de eĭ, maĭ sunt şi altele ca: un tribunal sau o judecătoriă maĭ mare ca cea din plasă, unde se dă dreptate locuitorilor; o curte cu juraţĭ, unde se judecă ceĭ făcătorĭ de rele; o casieriă, unde se adună contribuţiunile judeţuluĭ ş. a.

Eşĭ dar tu .... şi repetă cele ce v'am spus.

SCOL. Judeţ se numeşte o întindere de pămênt, compusă din maĭ multe plăşĭ.

Cea maĭ mare autoritate într'un judeţ este Prefectul sau capul judeţuluĭ, împreună cu un Consiliŭ judeţeau, aĭ căruĭ membriĭ sunt aleşĭ de locuitoriĭ judeţuluĭ.

Locul unde şéde Prefectul şi Consiliul judeţean, se numeşte capitala judeţuluĭ sau reşedinţa prefectureĭ.

Afară de Prefect şi Consiliŭ judeţeau, în fie-care judeţ maĭ sunt şi alte autorităţĭ ca: un tribunal sau o judecătoriă maĭ mare ca cea din plasă,

unde se dă dreptate locuitorilor judeţuluĭ; o curte cu juraţĭ, unde se judecă ceĭ făcătorĭ de rele; o casieriă, unde se adună contribuţiunile judeţuluĭ ş. a.

Judetiul local.

§. 1. Mărginile, marca şi plăşile.

INV. Acum, să venim la judeţul, în care se află plasa şi comuna nóstră şi să-l studiem după planul ce v'am făcut pe tablă [1]).

Pentru acésta aflaţĭ: că judeţul în care se află plasa şi comuna nóstră, se numeşte ....; că el şi-a luat numele după ....; că afară de judeţul nostru maĭ sunt multe altele; că al nostru este coprins între judeţele ....; că un judeţ se deosibeşte de altul printr'un semn care se pune pe peceţile autorităţilor; că acel semn se numeşte marcă; că marca judeţuluĭ nostru este .... semn că ....; că judeţul nostru este un judeţ de [2]) ....; că el se împarte în .... plăşĭ şi că în fine capitala judeţuluĭ este comuna urbană .... din plasa ....

Repetă dar tu .... cele ce v'am spus.

SCOL. Judeţul nostru, se numeşte ....

El are de marcă .... semn că ....

El are forma ....

El se mărgineşte: la nord cu .... la est cu .... la vest cu .... şi la sud cu ....

Judeţul nostru, este un judeţ de ....

---

[1]). Se va face harta judeţuluĭ pe tablă, lecţie cu lecţie, după descrierea dată în text.

[2]). Munte sau câmp.

El se împarte în............ plăşĭ.

Plasa nóstră cade în partea.............. a judeţuluĭ.

Dacă mergem spre.................. dăm de plasa.............. spre.................. de plasa.................... spre................ de plasa.................... şi spre.................... de plasa....................

Capitala judeţuluĭ e comuna urbană.................... aşedată în plasa....................

§ 2. Intinderea, populaţiunea şi ocupaţiunea locuitorilor judeţuluĭ.

Judeţul nostru are o suprafaţă de................ pogóne sau.................... chilometre pătrate, dintre care:.............. ocupate cu semănăturĭ; .... ocupate cu viĭ şi arborĭ fructiferĭ; .... ocupate cu pădurĭ şi restul ocupate cu drumurĭ, sate, oraşe, bălţĭ, rîurĭ, locurĭ necultivate ş. a.

Populaţiunea judeţuluĭ e de..............locuitorĭ, dintre care: .... românĭ, ... grecĭ, ...ovreĭ ş.a.

Ocupaţiunea locuitorilor de la sate, e în general lucrarea pămêntuluĭ şi creşterea vitelor; iar a celor din oraşe, e industria şi comerţul.

§ 3. Descrierea pămêntuluĭ şi apelor judeţuluĭ.

Judeţul nostru este un judeţ de[1]) ....; în partea de .... a luĭ sunt [2]) ....; spre. ....în plasa....................se află o[3])..............; spre vest, în plasa....................se găsesc[4])....................

[1]). Munte sau câmp.

[2]). Munţĭ sau délurĭ.

[3]). Câmpiă sau vale.

[4]). Diferite ape minerale sau lacurĭ.

Prin judeţul nostru, curge apa.................... . Ea isvoreşte din muntele........................ curge prin partea .... a judeţuluĭ, trece prin comunele.. mergĕnd de la.............. spre.................. şi ese din judeţul nostru spre........................ pe la................ după ce a primit pe drépta afluenţiĭ: ....
şi pe stănga afluenţiĭ:..

Afară de acestea, judeţul nostru maĭ e udat de........... care ese din.................... merge spre................. trece prin comunele................................ şi se varsă în apa.................... la comuna.........................

Producţiunĭ, industrie şi comerţ.

INV. V'am spus, copiĭ, că locuitoriĭ satelor se ocup maĭ mult cu lucrarea pămêntuluĭ şi creşterea vitelor. Eĭ bine, acum aflaţĭ: că pe cămp se sémănă : grău, porumb, meĭ, fasole, mazăre, linte. orz, secară ş. a.; că pe délurĭ se plantează maĭ mult viĭ şi alţĭ arborĭ fructiferĭ; că munţiĭ sunt acoperiţĭ cu pădurĭ, care ne dau lemne pentru construcţiunĭ şi pentru ars şi că unele şesurĭ sau munţĭ sunt acoperiţĭ cu păşiunĭ şi fêneţe, unde se cresc diferite animale.

Să ţineţĭ dar minte : că tóte acestea se numesc producţiunĭ ale pămêntuluĭ; că judeţul nostru, în partea .... în plăşile................................. e acoperit cu păduri; că în plasa .... pe délurile .... sunt viĭ; că plăşile .... sunt nişte cămpiĭ întinse, pe care locuitoriĭ lucrăndu-le produc : grău, porumb ş. a.; că în plasa .... lăngă comuna...................... se găsesc mineralele........................; că în partea .... sunt păşiunĭ,pe care se hrănesc diferite animale ca: caĭ, boĭ, oĭ, porcĭ ş. a.

Care din voĭ dar póte să spuiă ce va să dică producţiunĭ şi ce producţiunĭ maĭ însemnate are judeţul nostru?

SCOL. Sub numele de producțiunĭ se înțelege: diferitele vegetale ce acoper suprafața pămêntuluĭ, diferitele animale ce se hrănesc pe dănsa și diferitele minerale, ce se găsesc prin sînul munților.

Județul nostru, în partea.................... în plășile .... este o cămpiă întinsă, care produce: grău, porumb, orz, ovĕz ș. a. în partea de.................. sunt maĭ multe păduri; în partea.................. se află viĭ; în partea.................... sunt pășiunĭ unde se cresc maĭ multe animale trebuinciose ca: caĭ, oĭ, boĭ, porcĭ ș. a. și în fine lăngă comuna.................. se găsește....................

INV. Să știțĭ ăncă școlarĭ: că tóte trebuinciósele vieței nóstre ca: haine, încălțăminte, păine ș. a. sunt făcute de ómenĭ și că ómeniĭ pentru a le face, întrebuințéză diferite mijlóce.

Țineți dar minte: că mijlócele prin care ne producem trebuinciósele vieței, se numesc industriĭ; că ómeniĭ care le produc, se numesc industriașĭ sau meseriașĭ; că eĭ locuesc maĭ mult prin orașe și că în comuna.................. se fabrică .... și în comuna.................. ș. a.

Aflațĭ ăncă, că ómeniĭ care produc acele trebuinciose le vĕnd altora și eĭ cumpără de la alțiĭ ce le trebuiă. Eĭ bine, acel schimb de obiecte (mărfurĭ) între ómenĭ, se numește comerț. Ceĭ care se ocupă numaĭ cu el, se numesc comercianțĭ sau negustorĭ. Eĭ locuesc maĭ mult prin orașe.

Județul nostru face comerț cu.................. prin ....

Repetă dar tu.................. cele ce v'am spus.

SCOL. Industriă, se numește mijlocul prin care ómeniĭ 'șĭ produc trebuinciósele vięțiĭ.

Comerț, se numește schimbul sau cumpărarea și vinderea acelor obiecte trebuinciose (mărfuri).

Locuitoriĭ județuluĭ nostru de prin sate, se ocupă maĭ mult cu lucrarea pămêntuluĭ și creșterea vitelor și ceĭ de prin orașe cu industria și comerțul.

3*

In comuna........................ se află o[1])........................
Judeţul nostru face comerţ cu[2])..................prin[3])..................

§ 5. Comune principale.

Judeţul nostru are..................comune, dintre care.......... rurale şi ________ urbane. Din acestea .... sunt în plasa ....; .... în plasa ....; .... în plasa .... şi .... în plasa........................

Cele mai însemnate din comunele rurale[4]) sunt: comuna .... însemnată prin .... comuna .... în care se află ....; comuna .... unde se găseşte .... ş. a.

Comunele urbane din judeţul nostru sunt:________ capitala judeţului, aşeḑată pe apa .... Are........................ locuitori, dintre care cei mai mulţi se ocupă cu.. Ea este reşedinţa prefecturei judeţului, a tribunalului[5]) şi a altor autorităţi. Intr'ânsa se află mai multe şcoli ca:[6]) .... In ea se află mai multe mo-

---

[1]). Se vor spune fabricele din judeţ şi producţiunele lor.

[2]). Se vor enumera articolele principale de comerţ ce face judeţul cu altele sau cu străinătatea.

[3]). Dacă judeţul va fi de munte, se vor spune trecătorile lui prin Carpaţi; iar de va fi de câmp, se vor spune porturile şi se va arăta importanţa lor.

[4]). Se vor enumera din comunele rurale ale judeţului, numai cele mai însemnate şi câte-va din prejurul şcólei, pentru a nu se încărca memoria copiilor cu liste de numiri netrebuinciόse din nici un punct de vedere.

[5]). Se vor spune tóte autorităţile principale din capitala judeţului.

[6]). Se vor enumera şcolile şi se va spune diferinţa între şcóle publice şi private.

numente d'ale cultuluĭ ca [1]): ....

Ea are maĭ multe grădinĭ ca: ....;
maĭ multe strade şi căĭ dintre care una pórtă numele de .... şi dacă eşim pe bariera eĭ, mergem pe un drum până la comuna nóstră [2]). In capitala judeţuluĭ s'a întîmplat la [3]) ....

Afară de capitală, în judeţul nostru maĭ sunt următórele comune urbane: ....

....

§ 6. Căile de comunicaţiune.

INV. Dacă eşim pe bariera .... a comuneĭ nóstre, vedem un drum aşternut cu piatră, care duce la comuua .... Să ţineţĭ minte că maĭ tóte comuuele sunt legate prin ast-fel de drumurĭ, că ele se numesc şosele şi că şoselele se împart în: şosele comunale, făcute şi întreţinute de comună; şosele vicinale, făcute şi întreţinute de maĭ multe comune vecine; şosele judeţene, făcute şi întreţinute de judeţe şi şosele naţiónale, făcute şi întreţinute de tóte judeţele. Afară de şosele maĭ sunt şi alte drumurĭ făcute de ómenĭ cu căruţele pe câmpiĭ, precum şi nişte drumurĭ aşternute în loc de piatră, cu şine de fer şi numite drumurĭ sau liniĭ ferate. Tóte aceste drumurĭ servesc la comunicarea ómenilor între eĭ şi la tran sportul mărfurilor şi de acea ele se maĭ numesc şi căĭ de comunicaţiune [4]).

Să ţiueţĭ încă minte că, judeţul nostru este străbătut de la .... spre .... prin partea .... de o şosea naţională, care leagă între ele următórele comune:

....

[1]). Se vor spune mănăstirile şi bisericile principale.

[2]). Dacă şcóla nu va fi în capitală.

[3]). Se va spune or-ce eveniment istoric, privitor la capitală.

[4]). Descrierea căilor de comunicaţiune de apă, s'a reservat pentru partea II-a.

de la............................ spre........................ de o şosea judeţeană, care leagă între ele comunele: .... de la........................ spre .... de un drum de fer [1]). care trece prin oraşele: .... şi de maĭ multe şosele vicinale şi comunale.

Intinderea liniĭ ferate din judeţul nostru, e de........................ chilometre şi a şoselelor naţionale de........................ chilometre.

Poţĭ dar tu........................ să repeţĭ cele ce v'am spus?

SCOL. Căile de comunicaţiune sunt nişte drumurĭ, care servesc la comunicarea ómenilor şi la transportul mărfurilor. Ele se numesc drumurĭ sau liniĭ ferate când sunt aşternute cu şine de fer; şosele când sunt aşternute cu piatră şi numaĭ drumurĭ, când sunt croite de ómenĭ, cu căruţele prin câmpiĭ.

Şoselele se împart în: şosele comunale, făcute şi întreţinute de comune; şosele vicinale, făcute şi întreţinute de comunele vecine; şosele judeţene, făcute şi întreţinute de judeţe şi şosele naţionale, făcute şi întreţinute de tóte judeţele.

Judeţul nostru este străbătut de la........................ spre .... prin partea........................ de o şosea naţională, care légă între ele următórele comune:........................ .... de la........................ spre........................ de o şosea jude-

---

[1]). Se vor face diferite exerciţiĭ cu şcolariĭ asupra căilor de comunicaţiune şi maĭ ales asupra liniilor ferate, spunĕndu-le pe ce şosele trebue să mérgă de la comuna locală la capitala plăşiĭ, la capitala judeţuluĭ; ce comune urbane sunt legate prin liniĭ ferate; cât ar costá drumul pentru o persónă pe linia ferată, de la comuna........................ la........................ ştiindu-se că se plăteşte aprópe 5 banĭ de chilometru; când va ajunge, plecând cu trenu la............ ore de la comuna........................ la........................ ştiindu-se că trenul face aprópe 40 chilometre pe oră ş. a.

ţeană, care légă între ele comunele : ....
.... ;
de la .... spre .... prin partea ....
de un drum de fer, care trece prin oraşele : ....
....
şi de maĭ multe şosele vicinale şi comunale.

Intinderea liniĭ ferate din judeţul nostru e de .... chilometre şi a şoselelor naţionale de .... chilometre.

§ 7. Şcoliĭ şi mănăstirĭ.

In tóte comunele judeţuluĭ nostru sunt .... şcolĭ dintre care .... în capitală şi restul prin cele l'alte comune. Cele din capitală sunt : ....
....

Prin judeţul nostru se află asemenea maĭ multe aşeḑăminte, numite mănăstirĭ. In ele locuesc nişte ómenĭ retraşĭ de lume, numiţĭ călugărĭ sau călugăriţe, care au datoria d'a se ruga luĭ D-ḑeu.

In judeţul nostru sunt următórele mănăstirĭ : ....
....

§ 8 Ruine de cetăţi vechĭ şi locurĭ însemnate.

INV. Prin judeţul nostru, copiĭ, ca şi prin cele l'alte, s'a întîmplat în diferite vremurĭ maĭ multe rĕsbóie, pentru care s'au zidit diferite monăstirĭ, ce mărturisesc şi aḑĭ isbândele străbunilor noştri asupra inamicilor şi s'a întărit diferite cetăţĭ ale căror ruine se vĕd şi astăḑĭ. Fiind că monăstirile din judeţ le ştiţĭ, în lecţiunea de aḑĭ vĕ voĭ spune, ce urme de cetăţĭ şi locurĭ istorice se găsesc prin judeţul nostru.

Aflaţĭ dar că : ....

SCOL. Lăngă comuna.................. din plasa .... aprópe de .... se věd ruinele cetăţeĭ .... zidită la .... de împăratul roman ....; în partea .... a judeţuluĭ, nu departe de comuna .... la pólele .... sunt ruinele uneĭ cetăţĭ zidită de Dacĭ, care au locuit prin aceste părţĭ, maĭ nainte de noĭ; în partea .... a judeţuluĭ, lăngă comuna .... este un loc însemnat prin victoria repurtată de Domnul nostru .... asupra luĭ.................. la anul.................. ş. a.

§ 9. Resumat asupra judeţuluĭ

Judeţul nostru se numeşte.................. El are de marcă .... semn că.................. Forma luĭ e. .... El se mărgineşte: la nord cu.................., la sud cu ...., la est cu .... şi la vest cu ....

El este un judeţ de..................

El este udat de următórele rîurĭ: ....

Suprafaţa luĭ e de.................. chilometre pătrate sau de.................. pogóne.

El se împarte în.................. plăşĭ.

Capitala judeţuluĭ are.................. locuitorĭ şi este aşeḑată în plasa.................. lăngă apa.................. Ea este reşedinţa prefectureĭ judeţuluĭ, a tribunaluluĭ şi a altor autorităţĭ secundare.

Afară de capitală, maĭ sunt următórele comune urbane: ....

Locuitoriĭ de prin satele judeţuluĭ se ocupă cu agricultura şi ceĭ de prin oraşe cu industria şi comerţul.

Judeţul nostru produce diferite vegetale ca:......... ....; în partea de .... se găsesc maĭ multe minerale ca:...................................... Pe păşiunele sale se nutresc maĭ multe animale ca: .... In el se fabrică.......................... prin localităţile... El face mare comerţ cu .... prin .... El e străbătut de la........................ spre .... de o liniă ferată, care légă între dânsele următórele comune: ....; de la .... spre .... de o şosea naţională; de la .... spre .... de o şosea judeţiană ş. a.

In tot judeţul nostru sunt .... şcolĭ, dintre care .... în capitală şi restul prin cele l'alte comune.

Monăstirile maĭ însemnate din el sunt:.....................

Ruinele de cetăţĭ şi locurile însemnate din judeţul nostru sunt: ....

§. 10. Încheierea părţeĭ I-a

Definiţiunea şi divisiunea geografieĭ şi a chărţeĭ[1])

INV. Până aci aţĭ studiat, copiĭ, judeţul nostru cu tot ce se află în el. Acum aflaţĭ: că afară de el maĭ sunt încă 31, care împreună cu al nostru, formézá o ţară sau o parte de pământ, în care (afară de căţĭ-va străinĭ) trăesc aceia'şĭ

---

[1]) O definiţiune complectă a geografieĭ neputându-se da în acéstă parte, am reservat'o pentru partea III-a; iar o desvoltare maĭ întinsă a divisiuneĭ geografieĭ şi a chărţeĭ, remâne pentru cursul secundar.

ómenĭ, cu aceia'şĭ limbă, aceia'şĭ religiune, acelea'şĭ obiceiurĭ şi supuşĭ acelorașĭ legĭ; că ţara în care trăim noĭ Românii, se numeşte România sau patria nóstră, fiind că în ea ne-am născut şi în ea trăim şi că în fine ca ea sunt maĭ multe pe suprafaţa pământuluĭ.

Vĕ maĭ spuiŭ încă, că după cum am studiat judeţul nostru, încetul cu încetul, tot ast-fel vom studia şi pe cele l'alte şi că ştiinţa care ne învaţă să le cunóştem, nu numaĭ pe ele, dar tótă suprafaţa pământuluĭ cu tot ce e pe dânsa, se numeşte *geografiă*. Să maĭ ţineţĭ minte că, după cum am studiat judeţul nostru, din maĭ multe puncte de vedere, asemenea putem studia tótă suprafaţa pământuluĭ şi că din punctele de vedere sub care se póte studia ea, Geografia se imparte în: geogeafia fisică, care descrie suprafaţa pământuluĭ cu munţiĭ, şesurile, văile, apele ş. a.; geografia politică, care descrie ţările cu popórele, legile, obiceiurile lor ş. a. şi geografia economică, care descrie avuţiile ţĕrilor, adică producţiunile lor vegetale, animalele, mineralele, căile de comunicaţiune, industria, comerţul ş. a.

Afară de acésta maĭ ştiţĭ, că judeţul nostru l'am studiat după acel plan atărnat pe perete sau după planul care vĭ l'am făcut eu pe tablă şi pe care l'aţĭ copiat şi voĭ pe caetele vóstre. Ei bine să ţineţĭ minte că planurile după care se învaţă Geografia nu numaĭ a judeţuluĭ nostru, ci şi a tutor ţărilor de pe pământ, se numesc chărţĭ şi fiind că chărţile represint cele treĭ părţĭ ale geografieĭ şi ele sunt tot de treĭ felurĭ: fisice, politice şi economice.

Eşĭ dar tu.................. şi spune ce este geografia, cum se imparte ea şi ce va să dică o chartă?

SCOL. Geografia este o ştiinţă, prin care învăţăm a cunóşte suprafaţa pământului cu tot ce e pe ea.

Ea se imparte în general în treĭ părţĭ: geografia fisică, care descrie suprafaţa pământuluĭ, cu munţiĭ, şesurile, văile, apele ş. a.; geografia politică, care descrie diferitele ţărĭ cu popórele, legile, obiceiurile

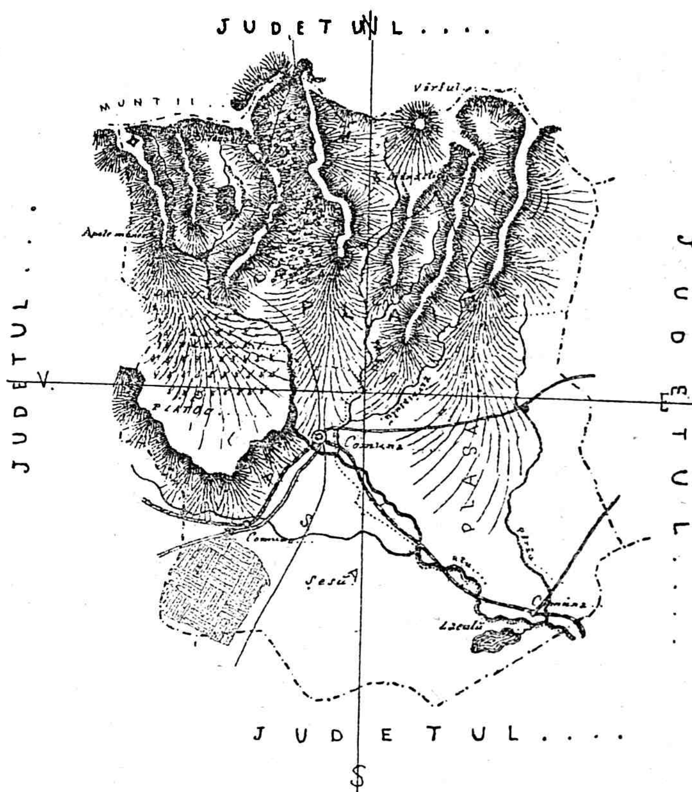
lor ş. a. şi geografia economică, care descrie avuţiile diferitelor ţărî, adică producţiunile lor vegetale, animalele, mineralele, căile de comunicaţiune, industria, comerţul ş. a.

Chartă se numeşte un plan sau un desemn, care represintă tótă suprafaţa pămêntuluî sau o parte din ea.

Charţile sunt de treî felurî: fisice, politice şi economice.

FINELE PĂRŢEI I-iŭ.

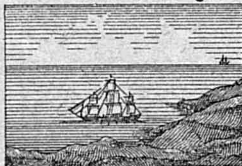
Harta unui Județŭ

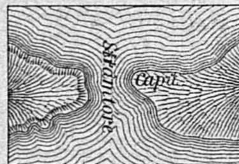
Explicațiunea Semnelorŭ

- *Limite de județe.*
- *" " plasă*
- *Capitală de județe*
- *Comune urbane*
- *" rurale.*
- *Mănăstiri*
- *Ruine de cetăți*
- *M Minerăŭ*
- *F Fabrici*
- *Ape minerale*
- *Linii ferate.*
- *Șosele naționale.*
- *" județene*
- *C. Mine de Cărbuni de pamentu*
- *Vii*
- *Semănaturi*
- *Păduri.*

Vedere saŭ peisagiŭ	Chartă saŭ planŭ

Oceanŭ, Mare

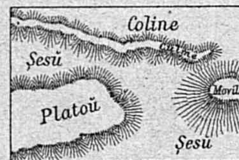
Strâmtóre Capŭ

Archipelagŭ de insule

Munte, vârfŭ de munte, lanţŭ de munţi

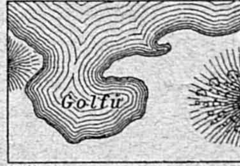

Platoŭ, şesŭ, coline, culme, movilă

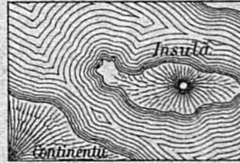

Lacŭ

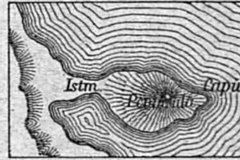
Vedere saŭ peisagiŭ	Chartă saŭ planŭ

Mare, golfŭ.

Continentŭ, Insulă

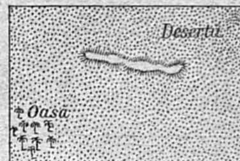
Peninsulă, Istmŭ, Capŭ

Vulcanŭ.

Fluviŭ, gură, Afluentŭ (Riŭ) confluentă, torentŭ, pârâŭ

Oasă, desertŭ

Munțĭ
Insulă
Platoŭ
Golfŭ
Strâmtore
Vulcanŭ
Orașŭ
Podŭ
Orașŭ
Munțĭ
Peninsulă
Isim
Vale
Capŭ
Platoŭ
Golfŭ
Archipelagŭ de insule
Lacŭ
Riŭ
Orașŭ
Colină
Riŭ
Șesŭ
Lacŭ
Fluviŭ
Vale
Pădure
Comună rurală
Șesŭ

Semnele topografice maĭ principale.

Pădure.	Arăturĭ.	Viĭ.
Nisipŭ	Pășunĭ	Lacurĭ Baltóse

Cale ferată.
Șosea.
Limite de țărĭ.
" " județe.
" " plășĭ.

◎ Orașe capitale.
○ Comune urbane.
● " rurale.
Mănăstirĭ.
Ape minerale.

C. Cărbunĭ de pămêntŭ.
∀ P. Puțurĭ cu păcură.
△ A. Mine de aramă.
✧ Ruine de cetățĭ.
F. Fabricĭ.